

Young and unionized workers before and during the crisis: Comparison of two surveys

IREC September 8-10, 2010 Oslo

Kuvvet Lordoğlu*
M. Meryem Kurtulmuş Kirođlu**

Abstract

This paper examines the linkages between young workers and trade unions in Turkey by reference to two survey results done by United Metal Workers in 2005 and by TAREM in 2009. There are some differences between these two surveys as to the universe, context, age-groups and sample size. However, the aim of comparing these two surveys is to evaluate the results of the surveys one of which was done before the economic crisis and the other that was done during the crisis. As is known, 35% of the active population is composed of youth labour in Turkey. We can define youth labour as the active population in the (15-29) age-group by adding the people who joined into the labour force late due to the increases in education period. While youth labour is defined as the 18-26 age-group in United Metal Workers' survey, it is taken as the 15-29 age-group in TAREM's survey. In this study, we compare the young workers' answers to the different questions and search how these answers show similarities and/or differences. Therefore, the aim of the study is to understand how the young workers answers and which variables are changed with the crisis and evaluate these results. Young workers in the context of these surveys had similar economic and education levels. Also they had similar sex ratios, social security coverage and practice of living with their families. Understanding the situation of young workers during the crisis through these similar properties is the main aim of this study.

*Professor, Marmara University, Faculty of Economic and Administrative Sciences, Department of Labour Economics and Industrial Relations, Kocaeli University Faculty of Economic and Administrative Sciences, Department of Labour Economics and Industrial Relations

** PhD, Marmara University, Faculty of Economic and Administrative Sciences, Department of Labour Economics and Industrial Relations

**Young and unionized workers before and during the crisis:
Comparison of two surveys**

TABLE OF CONTENTS

1. Introduction	3
2. Youth Labour and Status of the Youth in the Turkish Labour Market.....	4
3. Young Workers and Unions	8
4. Comparison of the Results of Two Surveys	10
4.1. Demographic Structure.....	11
4.2. Working Life	13
4.3. Unionization	15
4.4. Economic Crisis	17
5. Conclusion.....	20
References	21

1. Introduction

İşgücü piyasaları istihdam edilenler ve işsizlerden oluşmaktadır. İşgücü piyasalarının arz yönlü gelişimi nüfus artış hızındaki ve nüfusun demografik yapısındaki değişimler paralelinde olmaktadır. Son yıllarda Türkiye’de nüfus artış hızı düşmekte ve buna bağlı olarak da nüfusun yaş kompozisyonu değişmektedir. 15+ yaş gurubundaki nüfusun toplam nüfus içindeki payı artmaktadır. Çalışma çağındaki nüfus artarken işgücüne dahil olmayanlardaki artış oranı işgücündeki artış oranından daha fazla olmakta ve çalışma çağındaki nüfus oranındaki artışa karşın, işgücüne katılma oranı düşmektedir. İşgücüne dahil olmayanların oranı çalışma çağındaki nüfus içinde neden artmaktadır? Öncelikle eğitimde geçirilen süre artmaktadır. Bu sürenin artışına en önemli kanıt 15-29 yaş diliminde bulunanların istihdam içindeki paylarının azalışıdır.

Table 1: Toplam istihdam içinde Gençlerin oranı

	Total Employment	15-24	15-29	Toplam istihdam içinde gençlerin oranı (15-24) yaş	Toplam istihdam içinde gençlerin oranı (15-29) yaş
2009	21,277	3,328	6,656	16	31
2008	21,194	3,484	6,938	16	33
2007	20,738	3,492	6,873	17	33
2006	22,330	3,731	7,389	17	33
2005	22,046	3,800	7,460	17	34
2004	21,791	3,862	7,461	18	34
2003	21,147	3,777	7,322	18	35
2002	21,354	4,135	7,675	19	36
2001	21,524	4,460	7,966	21	37
2000	21,581	4,696	8,235	22	38

Source: Turkstat, Household survey database

Diğer taraftan kırdan kente göç ile birlikte daha fazla kadın kentte “ev işleriyle meşgul” kategorisinde yer almaktadır, dolayısıyla kentte kadınların işgüne katılım oranı daha da düşmekte, bu da genel olarak işgücüne katılma oranını düşürmektedir. İşgücü piyasalarında İKO’nın düşme eğilimi içinde olması işsiz+istihdam edilenlerin payının azalmakta olduğunu göstermektedir. Kısaca çalışma çağındaki her on kişiden sadece dördü istihdam edilmekte veya işsiz olarak iş aramaktadır. Geri kalan altı kişi, ev kadını, öğrenci veya emekli olarak işgücü piyasasının dışında kaldığı görülmektedir. Ayrıca İKO’nın düşük olması büyük ölçüde Kadın İKO’nın çok düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla tarım istihdamındaki azalmanın ortaya koyduğu en önemli sonuçlardan biri de işgücü piyasasında oluşan cinsiyetçi eğilimlerdir. Türkiye genelinde her dört kadından biri işgücüne katılırken, kentsel alanlarda sadece beş –altı kadından biri işgücüne katılmaktadır. Eğitimli kadın ve erkeklerin İKO’ları yüksek seyretmesine rağmen bu oran erkeklerde kadınlara göre daha yüksektir. İşsizlik oranı ise eğitimli erkeklerde kadınlar göre daha düşüktür.

İstihdamın sektörel yapısına bakıldığında tarım ağırlıklı yapının azalmakla birlikte sürdüğü görülmektedir. Tarımsal istihdam toplam istihdamın ¼’lük bölümünü oluşturmaktadır. Sanayi istihdamında bir genişleme bulunmamakta, buna karşılık Hizmetler istihdamı toplam istihdamın yüzde 55’ine ulaşmıştır. İşgücüne katılma oranı sürekli olarak düşmesinde Tarımın istihdam payının azalması da önemli bir etkidir. İKO’nu kentlerde artmakta, kırsal kesimde azalmaktadır.

2008 krizinden sonra ise 2009 yılında işsizlik oranı %14'e ulaşmıştır. Tarım dışı işsizlik oranı ise %17.4'e ulaşmıştır. Kadınların işsizlik oranı genel olarak erkeklerin daha altındadır. Ancak kentsel alanlarda kadınların, kırsal alanlarda da erkeklerin işsizlik oranı daha yüksektir. Genel olarak kırsal alandaki işsizlik oranı kentsel alandaki işsizlik oranının altında seyretmektedir. Bu olgunun en temel nedeni ücretsiz aile işçiliğinin kırsal alanda yaygın istihdam biçimlerinden biri olmasıdır.

As is known, 35% of the active population is composed of youth labour in Turkey. We can define youth labour as the active population in the (15-29) age group when we add the people who joined into the labour force lately due to the increases in education period. Özellikle 2001 krizinden sonra işsizlik oranlarının yükselmesinin işgücü piyasasında ki gençler üzerindeki etkileri daha da çarpıcı olmuştur. İstidam içine dahil olamayan ve aktif nüfusa yeni katılmakta olan gençler yedek sanayi ordusuna katılmaktadırlar. Gençlerde işsizlik oranları bu nedenle çok yüksektir. 2008 krizi ile birlikte genç işsizlik oranları daha da yükselmiştir. Aslında resmi istatistiklerden de yüksek olduğu söylenebilir (See Table A4). Aktif nüfusun %35'i oluşturan ücretli ve yevmiyeli çalışanların yaklaşık yarısını oluşturan ve önemli boyutta işsizlik sorunuyla karşı karşıya kalan gençlerin sendikal örgütlenmesi de düşüktür. Ancak sendikal gençlere ilişkin veriler de bulunmamaktadır. Bu çalışmada son dönemde yapılmış olan sendikal gençlere ilişkin iki araştırmanın karşılaştırılması yapılacaktır.

This paper, examines the linkages between young workers and trade unions in Turkey by reference the two surveys, and evaluates the results of these two surveys, one of which was done by the Trade Union of United Metal Workers in 2005 and the other by TAREM in 2009. There are some differences between these two surveys as universe, context, age groups and sample size. However, the aim of comparing these two surveys is to evaluate the results of the surveys one of which was done before the economic crisis and the other was done during the crisis. In this study, we compare the young workers' answers to the different questions and search how these answers show similarities and/or differences. Therefore, the aim of the study is to understand how the young workers answers, which variables, are changed with the crises and evaluate these results. Young workers in the context of these surveys had similar economic and education level. Also they had similar sex ratios, social security and practice of living together with their family. Through these similar properties to understand, the situation of young workers during the crisis is the main aim of this study.

2. Youth Labour and Status of the Youth in the Turkish Labour Market

Genel anlamda gençlik kavramı ülkelerin kültürel, siyasal, ekonomik faktörlerine bağlı olarak değişebilmektedir. Ancak genel kabul görmüş olan yaş dilimi gençleri 15-24 yaş arasında tanımlamaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü kaynaklarına göre 15-24 yaş dilimi dışında, Brezilya 18-24 yaşı, Jamaika 14-24 yaşı, ABD ise 16-24 genç yaş dilimi olarak tanımlamaktadır (ILO, 2010:52). ILO kaynaklarına göre genç işçilerin daha az ücretlendirilmesi, daha az sosyal garanti sunan hatta hiç sunmayan kısa süreli ve çoğu zaman resmi olmayan işlerde ağır çalışma saatlerine zorlanma tehlikesi ile daha çok karşı karşıyadır. Ancak bu gözlemi destekleyecek göstergelere ulaşmak son derece güçtür (ILO, 2005: 78). Bu çalışmaya konu olan araştırmalardan Birleşik Metal'in yaptığı araştırmada genç işçiler 18-26 yaş grubu olarak ele alınırken(2005) TAREM'in araştırmasında gençlerin eğitimde geçen

sürelerinin yükselmesi ve İKO'nın gençler açısından düşük olması gibi gerekçelerle 15-29 yaş grubu genç işçiler olarak ele alınmıştır¹.(2009)

Table 2: Labour force participation rates for youth, world and regions (%)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
World	54.4	53.8	53.3	52.8	52.3	52.0	51.8	51.5	51.1	50.8	51.0
Developed Economies and European Union	52.8	53.1	52.5	51.8	50.9	50.6	50.8	51.0	50.7	50.7	50.3
Central and South Eastern Europe (non-EU) and CIS	43.6	42.4	42.1	41.7	40.8	40.9	41.0	41.0	41.5	41.4	41.6
East Asia	68.6	67.2	65.8	64.4	62.9	61.7	60.6	59.7	58.9	58.6	59.2
South East Asia and The Pasific	56.9	55.8	56.3	55.4	54.8	54.4	53.8	52.7	52.0	51.4	51.6
South Asia	48.4	48.0	47.8	47.7	47.5	47.3	47.2	47.2	46.8	46.6	46.6
Latin America and The Caribbean	54.7	54.2	53.5	53.4	53.0	53.5	53.3	53.3	53.3	52.8	52.3
Middle East	36.9	36.9	37.0	37.1	37.2	37.3	37.5	37.0	36.5	35.9	36.4
North Africa	39.6	39.4	38.8	38.7	38.9	39.1	38.9	38.1	37.2	37.1	38.0
Sub-Saharan Africa	57.7	57.8	57.8	57.8	57.7	57.6	57.6	57.5	57.5	57.4	57.5

Source: ILO Global Employment Trends 2010 p:50

Table 2 de görüldüğü gibi Dünya genelinde gençlerin İşgücüne katılım oranlarında son on yıllık dönemde bir azalma eğilimi görülmektedir. Bu azalma eğiliminde ülkelere ve bölgelere göre farklılıklar bulunmasına rağmen esas olarak eğitimde geçen sürelerin artması etken olabilmektedir. Buna karşılık bazı bölgelerde (Ortadoğu ülkeleri, Kuzey Afrika AB dışındaki doğu Avrupa ülkelerinde) gençlerin işgücüne katılım oranları diğer bölgelere göre daha düşüktür. İşgücüne Katılım oranının yüksek olduğu bölgeler ve ülke grupları açısından gençlerin ortalama olarak yüzde 50 ve üzerinde işgücüne katıldıkları görülmektedir. Genel olarak yetişkinlerin işsizlik oranlarını yaklaşık üç katı büyüklükte bir genç işsizlik oranı bulunmaktadır. Bu olgu dünya genelinde işsizlerin %41'i gençlerden oluştuğunu göstermektedir. (Bkn.table 3)

Bu çalışmada genç ve sendikalı işçiler ele alınmaktadır. Bu anlamda gençlerin işgücü piyasasında durumuna da bakmak gerekmektedir. Türkiye'de İşgücü piyasası içinde bulunanların yaklaşık %18'i 15-24 yaş dilimi içindedir. 25-29 yaş arasında bulunanları da katarsak bu oran daha da yükselmekte, toplam işgücünün %35'i (15-29) yaş arası genç işçilerden (youth labour) oluşmaktadır (2008). Ancak işteki durumlarına göre gençlerin istihdam içindeki yerlerine bakıldığı zaman genç işçilerin (Ücretli ve yevmiyeli + Ücretsiz aile işçiliği) toplam işçi (Ücretli ve yevmiyeli + Ücretsiz aile işçiliği) istihdamının yaklaşık

¹ Tarem'in araştırmasında sendikalılar arasında 15-19 yaş grubunun oranı çok düşüktür (%2). Dolayısıyla yaş grubu arasındaki bu farklılık bu anlamda karşılaştırma önünde engel değildir. Ancak 25-29 yaş grubu sendikalı gençlerin %73'ünü oluşturmaktadır. Turkstat defines youth labour as active population in the 15-24 age group. Ayrıca TÜİK 2009 yılında gençlerin işgücü piyasasına geçişi araştırması kapsamında 15-34 yaş dilimini esas almıştır (www.tuik.gov.tr).

yüzde 50 sine yaklaştığı görülmektedir. 2000-2009 yılları arası 15-29 yaş grubundaki genç işçilerin oranı %47-38 arasında değişmektedir. Özellikle son yıllarda ücretsiz aile işçiliğindeki azalma ücretli işçilikteki artışın üzerinde gerçekleşmiştir (TÜİK işgücü Veri Tabanı).

Table 3: Unemployment rate for youth, world and regions (%)

	1999	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
World	12.6	12.5	13.0	13.0	12.4	11.8	12.1	13.4
Developed Economies and European Union	13.9	13.2	14.4	14.1	13.0	12.2	13.1	17.7
Central and Eastern Europe (non-EU) and CIS	22.7	19.9	19.6	19.1	18.5	17.5	17.1	21.5
East Asia	9.2	8.9	8.5	8.4	8.2	7.8	8.7	9.0
South East Asia and The Pasific	13.1	13.2	17.0	17.9	17.2	14.9	14.4	15.3
South Asia	9.8	10.2	10.3	10.4	10.0	9.9	9.9	10.7
Latin America and The Caribbean	15.6	15.5	16.5	16.1	15.1	14.1	14.3	16.6
Middle East	20.5	21.1	20.8	22.6	21.6	21.4	21.7	22.3
North Africa	27.3	29.9	27.2	26.8	24.2	23.6	23.5	22.3
Sub-Saharan Africa	12.6	12.6	12.6	12.4	12.4	12.3	12.3	12.6

Source: ILO Global Employment Trends 2010 p:47

Table 4'den izlendiği gibi genel olarak İKO son dönemde önemli bir değişme göstermemiştir. Genç yaş diliminde (15-24) bulunanların İKO'nı genel olarak Türkiye'deki İKO larına benzer bir gelişme göstermektedir. Yıllar içinde küçük bir azalma eğilimi olmasına rağmen son on yıllık dönemde bu yaş grubunda İKO % 36-38 arasında değişmektedir. Bütün yaş grupları için İşgücüne katılım Oranlarının OECD ülkeleri arasında en düşük sıralarda yer alması Türkiye'nin işgücü piyasası dinamikleri ile ilişkilidir.

Table 4: Labour force status of "15-24 age group" (2004-2010)

Thousand person-TURKEY TOTAL

Years	Population between age 15 and 24		Labour force	Employed	Unemp-loyed	Labour force participa-tion rate (%)	Unemp-loyment rate (%)	Non-agri cultural Un employ-ment rate (%)		Not in labour force
	Employ-ment rate (%)	Employ-ment rate (%)								
2004 ANNUAL (*)	11,840	4,474	3,554	919	37.8	20.6	26.6	30	7,366	
2005 ANNUAL (*)	11,757	4,436	3,554	881	37.7	19.9	24.2	30.2	7,321	
2006 ANNUAL (*)	11,670	4,365	3,533	832	37.4	19.1	22.5	30.3	7,305	
2007 ANNUAL (*)	11,583	4,364	3,493	871	37.7	20.0	23.3	30.2	7,218	
2008 ANNUAL	11,490	4,381	3,484	897	38.1	20.5	24.2	30.3	7,109	
2009 ANNUAL	11,513	4,454	3,328	1,126	38.7	25.3	29.8	28.9	7,059	
2010 JANUARY	11,535	4,245	3,146	1,099	36.8	25.9	29.3	27.3	7,290	
FEBRUARY	11,537	4,201	3,129	1,071	36.4	25.5	29.2	27.1	7,336	
MARCH	11,539	4,244	3,202	1,042	36.8	24.6	28.5	27.8	7,294	

Source: TURKSTAT, The results of Household Labour Force Survey

Note 1) Total figures may not be exact due to the rounding of the numbers,

2) Sample size is too small for reliable estimates for figures less than two thousand persons in each cell

(*) Revised by the new population projections.

İstihdam içindeki durumlarına bakıldığı zaman özellikle 15-24 yaş arasında istihdam edilenlerin, toplam istihdam içindeki paylarında 2000 yılı sonrasında bir azalma eğilimi görülmektedir. Bu yaş diliminde bulunan gençlerin eğitimde geçen sürelerinin uzaması ve Yüksek öğretime katılma nedeni ile işgücü piyasası dışında kalmaları 15-24 yaş dilimleri içinde istihdam oranını azaltmaktadır. Bu azalmanın ise esas olarak 15-19 yaş diliminde gerçekleştiği görülmektedir. Özellikle 15-19 yaş grubunun istihdam içindeki payı 2000 yılından bu yana %9'dan %6'ya inmiştir. 19-24 ve 25-29 yaş dilimindeki gençlerin istihdam içindeki paylarının ise 2000 yılı sonrasında herhangi bir artış göstermemiş olması asıl değişimin 15-19 yaş grubunda olduğunu açıklamaktadır

15-24 yaş grubunda bulunan gençlerin yaklaşık 2/3 si kentlerde geri kalan kısmı kırsal alanda yaşamaktadır. İşgücü ve istihdam edilenlere göre de benzer bir dağılım söz konusudur. Bu yaş diliminde istihdam edilenlerin yaklaşık %65 i kentsel alanlarda istihdam edilmektedir.

Cinsiyet açısından 15-24 yaş diliminin ortaya koyduğu en önemli farklılık ise kırsal alanlarda kadın nüfus içinde istihdama katılmanın kentsel alanlara göre çok daha fazla olmasıdır. Bu gelişme 15-24 yaş dilimi dışında da benzer biçimde gerçekleşmektedir. Ancak kadınların İKO nı kentsel alanlarda yükselirken, kırsal bölgelerde 2004-2009 arası düşme göstermektedir.

Genç bir nüfusun işgücü piyasasında karşılaştığı en temel sorunlardan biri işsizliktir. İlk kez iş piyasasına girecek olanların daha önce girmiş olanlara göre kırılmalıkları daha fazladır. Bu nedenle yetişkin işsizlik oranlarının çok üzerinde genç işsizlik oranları hemen her ülkede görülmektedir. Ancak buna rağmen genç işsizlik oranları sanayileşmiş ülkelerde iki nedenden dolayı düşmektedir. Bunlardan biri genel nüfus içinde genç nüfusta olanların payının azalması, diğeri de eğitimde geçen sürelerin artışıdır. Sanayileşmiş ülkelerin birçoğunda genç insanlar arasındaki görece yüksek işsizlik oranları, ülkeler arasındaki önemli değişikliklere rağmen, uzun yıllardan beridir sürmektedir.

1980-2007 yılları arasında genç işsizlik oranları sadece Japonya, Fransa, Almanya ve İsveç'teki ciddi bir yükselme göstermiş diğer ülkelerde genç, işsizlik oranlarında ufak bir düşüşler yaşamışlardır (Martin, 2009:5-6). Durum Türkiye açısından da paralellik göstermektedir. Gençlerin işsizlik oranı yetişkinlerden yüksek çıkmaktadır. Bu Türk işgücü piyasalarının en önemli özelliklerinden biridir. Bu gelişmeye bağlı bir unsur da gençlerin krizlerden daha fazla etkilenen bir yapıya sahip olmaları ile ilişkilendirilebilir. Özellikle kriz dönemlerinde işten çıkarmalarda öncelikli olanlar kıdemli düşük ve işe yeni başlayan genç işçiler olmaktadır. 15-24 yaş dilimi arasında kalan gençlerin genel işsizlik oranı 2001 ve 2008 krizlerinin etkisi ile artmıştır. Bu yaş diliminde yer alan gençlerin 2005 yılında ortalama %20 civarında olan işsizlik oranı 2009 yılında %26'ya ulaşmıştır. İşsizlik oranının bu kadar yüksek seyretmesinde ilk kez iş arayanların oranının yüksek olması da etken olmaktadır. Bunun dışında toplam işsizler arasında 15-24 yaş diliminde olanların payı diğer yaş gruplarına göre oldukça önemli bir paya sahiptir. 2000 yılında 15-29 yaş diliminde bulunanların toplam işsizler arasındaki payı yüzde 65 iken bu oran 2008 yılında yüzde 54 e inmiştir.

Son yıllarda Türkiye'de eğitim düzeyinin yükselmekle birlikte eğitim seviyesi yüksek gençler arasında da işsizlik oranı artmaktadır. Yüksek eğitilmiş gençler arasında işsizlik oranı ilk okul mezunu olanların üstünde seyretmektedir (Sönmez, 2010: 87).

Gençler iş bulabildikleri zaman ise çoğunlukla düşük ücreti, kötü çalışma koşullarını, güvencesiz çalışmayı kabul etmek durumunda kalmaktadırlar. Kot taşlama işçilerinde olduğu gibi riskli işlerde, çağrı merkezlerinde (call center) olduğu gibi mobilizasyonun yüksek ve ücretlerin düşük olduğu işlerde çalışmaktadırlar. Genel olarak kısa süreli güvencesi ve part time işlerde gençlerin istihdamının artmaktadır. 15-24 yaş dilimindeki gençlerin istihdam içinde hangi sektörlerde çalıştığına bakılınca en yoğun iş alanlarının dokuma giyim, otel-lokanta gibi oldukça niteliksiz işgücü gerektiren alanlarda yoğun biçimde temsil edildiği görülmektedir. Bu sektörler aynı zamanda geçici ve mevsimlik işgücünün de en yoğun olarak yaşandığı düşük ücretli sektörler olmaktadır. Öte yandan 15-24 yaş dilimindeki gençlerin düşük temsil edildiği sektörler ise Ulaştırma haberleşme ve sosyal hizmetlerdir (Yentürk and Başlevent, 2007).

Dikkat çeken bir diğer unsur da 20-29 yaş grubunda gençler arasında eğitimde olmayanlar arasında işgücünde bulunmayanların oranı oldukça yüksek orandadır. Kentlerde yaşayan gençlerin yaşları ilerledikçe sanayiden hizmetler sektörüne doğru kaymakta oluşu da sendikal örgütlenmeyi daha güç hale getirmektedir.

Çalışma yaşamına giren genç işçiler düşük ücretler, kötü çalışma koşulları altında güvencesiz çalışmaktadır. Bu koşullarda çalışan genç işçilerin sendikalaşma oranları ise çok düşüktür. Özellikle 1980 sonrasında apolitik olarak yetişen gençlerin çalışma yaşamından önce herhangi bir örgütlenme deneyimi bulunmamaktadır. Bu nedenle 1980 sonrasında sendikalara bakış açısının gençler arasında olumsuz olduğu söylenebilir. Dolayısıyla 1980 li yıllardan itibaren gençlerin sendikalara karşı bakışlarında siyaset dışı tamamen gündelik ekonomik çıkarlara yönelik motifler bulunmaktadır. Ayrıca 1980 sonrası yapılan yasal değişiklikler örgütlenme önünde engeller yaratabilmektedir. Ayrıca örgütlenen işçilerin sendikal nedenlerle işten çıkarılması da gençlerin işten atılma korkusuyla örgütlenmelerinin önünde engel oluşturmaktadır. Bütün bunların dışında sendikal demokrasinin işlemeyişi gençleri sendikaların yönetiminden de uzak tutmaktadır.

3. Young Workers and Unions

Amerika, Kanada ve İngiltere’de sendikalı genç işçilerle yetişkin işçiler arasında yapılan incelemede 1990-2000 yılları arasında sendikaya üye olan genç işçilerin oranında yetişkin işçilere göre çok ciddi azalmalar görülmektedir (Bryson et al., 2005:156). Another recent review of unionization among young people in Western Europe showed also that rates of unionization among young people are lower than among adults and that the rate of unionization for young people is declining more steeply than among old workers (Serrano Pascual and Waddington, 2000 cited by Waddington and Cerr, 2002: 298). En fazla sendikalı genç işçi oranındaki azalmanın İngiltere’de gerçekleştiği görülmektedir (Bryson et al., 2005:156).

Gençlerde sendikalaşma oranlarının neden daha hızlı düştüğü ile ilgili çalışmalar vardır. Bu çalışmalarda gençlerin sendikalaşmasının önündeki çeşitli engeller ele alınmaktadır. According to Waddington and Cerr (2002: 298) there is little ideological opposition to trade unionism among young people. The impact of employer resistance to unions and union inefficiencies are more influential in accounting for the failure to recruit more young workers. Furthermore, rising opposition to unions from employers, particularly at small sites, during the 1980s is likely to have accelerated the decline in the unionisation of young workers (Gallie and Rose, 1996 cited by Waddington and Cerr, 2002: 301). So the core argument is that employer resistance to unionisation underpins the declining rate of

membership among young workers, rather than any wide-ranging shift in attitudes. Union inefficiencies and shifts in the composition of employment also contribute to the low level of unionisation among young workers (Waddington and Cerr, 2002: 301).

A variety of measures have been introduced by trade unions to stem the sharp decline in unionisation among young people. Reduced subscription rates for young trade unionists are now almost universal. Many unions have established youth or student sections to encourage higher rates of participation in union affairs and to foster contributions from young members on the development of union policy (Waddington and Cerr, 2002: 299). The combined scope of these measures indicates the priority attached by unions to the recruitment of young people, although, there is no apparent slowing in the rate of decline of unionisation among young people (Waddington and Cerr, 2002: 299).

Türkiye’de ise genç işçilerin sendikalarda temsili ile ilgili sayısal bir veri tabanına sahip değiliz. Bu nedenle Sendika üyelerinin ne kadarının 15-29 yaş diliminden oluştuğunu bilmiyoruz. Elimiz de sadece sendikalar tarafından yapılan üye kimlik araştırmaları ve bunlara ilişkin bilgiler bulunmaktadır.² Bu nedenle bu bölümde sadece örnekler verip gençlerin sendikalar ile ilgili eğilimlerine değineceğiz. Dolayısıyla bu çalışma sendikalı genç işçilere ilişkin yapılmış olan iki araştırmanın sonuçları karşılatırarak genel özellikleri, çalışma yaşamına ilişkin bilgiler ve sendikaya ilişkin görüşler karşılaştırılacak ve bu çalışmalardan birinin kriz sırasından yapılmış olması göz önüne alınarak krizden nasıl etkilendikleri ortaya konmaya çalışılacaktır. Gençlerin sendikalaşma oranları diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de düşük olduğu tahmin edilmektedir. Özellikle 1980 sonrasında sendikalaşma önünde getirilen engeller genel olarak sendikalaşma oranlarını düşürürken özellikle gençlerin işgücüne yeni katılanların sendikalaşması önünde ciddi engeller olarak ortaya çıkmıştır. Sendikalaşmanın önündeki en önemli engel işten atılma korkusu olarak görülmektedir.

Türkiye’de sendikaların üye tabanının önemli bir bölümü gençlerden oluşmaktadır. Farklı araştırmalarda sonuçlar değişmekle birlikte yaklaşık yüzde 20 lik bölüm sendikalı gençlerden oluşmaktadır.³ Sendikaların gençlere yönelik politikaları da yetersizdir. Gerek DİSK ve bağlı sendikalar gerekse Türk-İş tarafından yapılan hemen hemen bütün üye kimlik araştırmalarında sendika üyelerinin ağırlıklı çoğunluğu sendikaların üyelerine yönelik faaliyetlerini yetersiz bulmaktadır. DİSK şimdiye kadar gençlere yönelik büronun çalışmadığına ilişkin özeleştirici yapmıştır (2006) Türk-İş genç işçi profil araştırmasında gençlerin sendikalarda yeterince temsil edilip edilmediği sorulduğunda Hayır yanıtı verenlerin oranı yaklaşık yüzde 60 düzeyindedir. Aynı araştırmada sendikalarda gençlerin yeterince temsil edilmemesinin sendikalara olan bakışı olumsuz olarak etkilediğini belirtenlerin oranı ise yüzde 50 yi aşmaktadır. Bu durum sendikalı gençlerin bile sendikalarına karşı duydukları olumsuz tutumu yansıtmaktadır.

Buna karşılık bir bölüm genç işçinin son dönemde Türkiye’de kimi alanlarda örgütlenme faaliyeti içine girdikleri çalışmalar da bulunmaktadır. Her ne kadar yetersiz de olsa son dönemde sendikalar en azından kendi genç üyelerine ilişkin araştırmalar ve

² Disk-Ar “1990 larda Türkiye’de işçi sınıfı “1992, Disk-Ar, “Sanayi İşçisinin Kimliği”,1993, Kristal-İş Cam İşçisi,1990 ,Kristal – İş Sendikası, Cam işçisi Araştırması-2,1992, Birleşik Metal İşçiler Sendikası, Üye Kimlik araştırması,1995, Birleşik Metal İşçileri Sendikası Üye Kimlik Araştırması 99, 1999, Birleşik Metal İşçileri Sendikası,” Genç işçi Anketi,”2005, Birleşik Metal İşçileri Sendikası,”Üye Kimlik Araştırması”2008, TAREM “Genç İşçi Profil Araştırması”2009, Türk-İş gençlik Komitesi Örgütlü genç işçi profil Anketi (tarihsiz).

³ Bu oranın bütün sendikalı işçileri temsil kabiliyeti sınırlı olmakla birlikte yapılan üye kimlik araştırmalarında yıllara göre değişen sayısal veriler içinde yüzde yirmilik pay en fazla geçerli oran gözükmektedir.

etkinlikler yapmaya başlamışlardır⁴. Ayrıca sadece genç işçilere yönelik değil ancak bir öğrenci sendikası da DİSK'in aktif desteği ile 2008 de kurulmuştur (Genç-Sen) (see <http://www.gencsen.org/>).

Diğer taraftan genç işçilerin örgütlenme talepleri olmasına karşın sendikaların bu talebi yeterince karşılayamadıkları görülmektedir. Örneğin özellikle son yıllarda çağrı merkezlerinde çalışan gençlerin sayısı önemli ölçüde artmıştır. Esnek çalışma modeli içinde yaygın olarak hizmet sektörlerinde çalışan gençler çok ciddi çalışma sorunları ile karşılaşmaktadır. Bu sorunlar çağrı merkezlerinde yoğunlaşan biçimde düşük ücret ve uzun çalışma saatleri biçiminde özetlenebilir. Bu merkezlerde çalışanlar sendikal bir örgütlenme içine girmek istemelerine rağmen sendikaların yetersiz ilgisi nedeni ile kendi aralarında öncelikle bir dernek kurmuşlardır.⁵ Bu bağlamda genç çalışanların özellikle hizmet sektörlerinde olmak üzere IBM Türkiye şubesinde, Bilgi Üniversitesinde ve Güvencesiz çalışma koşullarına sahip olan genç araştırma görevlilerinin kamu üniversitelerinde ki örgütlenme çalışmaları son dönemde dikkat çeken sendikal arayışlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

4. Comparison of the Results of Two Surveys

Bu çalışmanın amacı daha önce de belirtildiği gibi Türkiye'de farklı tarihlerde genç ve sendikalı işçilerle yapılmış iki ayrı araştırmayı karşılaştırmak ve bu karşılaştırmanın sonucunda ortaya çıkan benzerliklere ve farklılıklara vurgu yapmaktır. Türkiye'de, sendikalı işçilerin ne kadarının genç olduğu ya da yaş gruplarına göre sendikalıların oranı ile ilgili veriler ancak yapılan işçi profili araştırmalarından ya da doğrudan sendikalı genç işçilere yönelik araştırmalardan elde edilebilmektedir ve bu çalışmaların sayısı da sınırlıdır.

Bu çalışmada ele alınan grup genç işçiler ve özellikle sendikalı genç işçilerdir. Çalışma çağındaki nüfusun %22.6'ı 15-24 yaş dilimleri arasında, %35.1'i ise 15-29 yaş diliminde bulunmaktadır. 15-24 yaş dilimi içinde yer alan 11 milyon 491 bin kişinin 3 milyon 484 bini istihdam edilmektedir.

Bilindiği biçimde kapitalist ekonomilerin krize girmeleri sadece sermaye grupları içinde değil emek grupları için de çok ciddi sorunlar oluşturmaktadır. Hatta bu sorunların etkileme alanı işçi sınıfı açısından çok daha geniş ve kapsamlı olmaktadır. Özellikle tek gelir kaynağı olan işgücünü satabilme imkanından yoksun kalınması işçi sınıfı açısından hayati öneme sahiptir.

Literatürde gençlerin sendikalaşma oranlarının yetişkinlerden daha hızlı düştüğü belirtilmektedir (Waddington and Cerr, 2002: 298). Ayrıca Türkiye'de gençlerin sendikalalaşma oranlarının düşük olduğu belirtilmişti. Ancak Birleşik Metal-İş'e göre Sendikanın üye profili giderek gençleşmektedir. Yeni örgütlendikleri işyerlerinde üyelerinin çoğunlukla gençlerden oluştuğu belirtilmektedir (BM 2005:2)⁶. Dolayısıyla BM yaptığı AR1 araştırması, demografik, iktisadi, toplumsal ve siyasal yönleriyle Birleşik Metal İşçileri

⁴ 2010'da Toplumsal Araştırma ve Eğitim Merkezi (TAREM) ile DİSK ve TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların birlikte düzenlediği Dünya Genç İşçi Buluşmasının üçüncüsü yapılmıştır (<http://dunyagenciscibulusmasi.org/>).

⁵ Çağrı Merkezi çalışanları Derneği (2009) www.gercegecagrimerkezi.org. Ayrıca kamuoyunda ilgi çeken "Başka dilde Aşk" adlı film de bu alanda çalışanların sorunlarına dikkat çekmektedir.

⁶ Örneğin Birleşik Metal-İş sendikası 1995, 1999 ve 2008 de üç üye kimlik araştırması yapmıştır. 2008 de yapılan üye kimlik araştırmasına göre araştırma kapsamında yer alan 806 üyenin %9'u 25 yaş ve altında, %26'sı ise 26-30 yaş arasındadır.

Sendikası'na üye 26 yaş ve altındaki üye işçileri konu almaktadır (BM 2005:3). Metal işkolunda Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na üye olan Birleşik Metal İşçileri Sendikası, daha çok metropol sanayi kentlerinde, özel sektöre ait işletmelerde çalışan işçiler arasında örgütlüdür⁷. Araştırma 2005 yılında genç üyelerin yoğun olarak çalıştığı 26 fabrikada uygulanmış, anket çalışmasının sonunda, anketler üzerinde ön değerlendirmeler yapılarak 156 anket analize dahil edilmiştir. TAREM'in yaptığı AR2 araştırmasında ise Genç işçilerin; demografik profillerini ve yaşam tarzlarını anlayabilmek, politik ve sendikal eğilimlerini saptayabilmek, ekonomik kriz karşısındaki durumlarını anlayabilmek amacı güdülmüştür. 15-29 Yaş Grubu kapsamakta olan TAREM'in araştırmasında Mayıs-Haziran 2009 tarihinde 13 ilde, 12 işkolunda 1108 anket yapılmıştır. 1108 anketten 199'u sendikalı genç işçiler ile yapılmıştır.⁸

Bu iki çalışmayı karşılaştırmada bazı sorunlar bulunmaktadır. Birleşik Metal'in yaptığı çalışma sadece üye genç işçileri kapsarken TAREM tarafından yapılan çalışma sendikalı ve sendikasız genç işçiler ile yapılmıştır. Her iki araştırma da benzer sayıda genç ve sendikalı işçi ile yapılmıştır. Dolayısıyla her iki çalışmada ortak olarak ele alınabilecek tek unsur genç ve sendikalı olanları kapsamasıdır. Bu nedenle daha önce de belirtildi gibi bu çalışmada karşılaştırma, sadece sendikalı gençler bağlamında yapılmaktadır.

Diğer önemli bir sorun araştırmaların farklı yaş gruplarını kapsamaları ve farklı sektörler içinde yapılmış olmasıdır. Bu farklardan ilki yaş açısından BM araştırmasında 18-26, TAREM de ise 15-29 yaş grubunun kapsamasıdır. Diğer bir fark ise BM'in araştırması sadece metal sektöründe çalışan genç işçileri kapsarken TAREM'in araştırmasında ise genç işçilerin sadece yüzde 17'si metal sektöründe çalışmaktadır.

4.1. Demographic Structure

Gender

AR1'de Birleşik Metal genç üyelerin (156 üye) yüzde 92,3'ü erkek iken sadece yüzde 7,7'si kadındır.⁹ Birleşik Metal erkek işçilerin yoğun olduğu metal sektöründe örgütlü olduğundan kadın genç işçilerin oranı düşüktür. Farklı sektörleri içeren AR2'de ise 199 sendikalı genç işçinin %75'i erkek %25'i kadındır¹⁰. Bu fark neden kaynaklanmaktadır? Tarem araştırmasında kadın istihdamın metal sektörüne göre daha yaygın olduğu sağlık sektörü, hizmet sektörü ve kamu da araştırma kapsamındadır dolayısıyla Tarem araştırmasında kadınların sendikalaşma oranının yüksek olması kadın istihdamının yüksek olduğu sektörlerin de araştırma kapsamında olmasından kaynaklanmaktadır. Gerek kamu çalışanları sendikalaşması gerekse işçiler açısından kadın çalışanların arasında sendikalı olanların oranı erkeklere göre daha düşük seyretmektedir. Ancak sendikalılar arasında

⁷ Bu nedenle, araştırma örneklemini içinde, İstanbul-Kocaeli sanayi kuşağı ve çevresi ağırlıklı bir yer tutmakla birlikte Kocaeli bölgesinin üye sayısı açısından önemli bir oranda olmasına karşın ankete katılmamış olması çalışmanın bir eksikliği olarak görülebilir.

⁸ Bu araştırmalardan biri Birleşik Metal işçileri Sendikası tarafından yapılan sendikaya üye 26 yaş altındaki işçileri kapsamaktadır. Bundan sonraki açıklamalarda birinci araştırma anlamında AR1 olarak referans verilecektir. Diğer araştırma Tarem tarafından yapılan 29 yaş altındaki işçileri kapsayan araştırmadır. Bundan sonra ikinci araştırma anlamına gelmek üzere AR2 olarak referans verilecektir.

⁹ BM 2008 "üye kimlik araştırması"nda ankete katılan toplam üyelerin %3.6'sı kadındır. Bu araştırmada üyelerin %9'u 25 yaş ve altındadır. %26'sı ise 26-30 yaş arasındadır (BM, 2008).

¹⁰ TAREM araştırmasında toplamda görüşme yapılanların %27'si kadın, sanayide çalışanların ise %19'u kadındır.

kadınların oranı kamuda özel sektöre göre daha yüksektir (Çalışma Bakanlığı Çalışma Hayatı İstatistikleri, 2008; Toksöz and Erdoğan, 1998).

Age

AR2’de 15-29 yaş grubu genç işçiler olarak ele alınırken AR1’de 18-26 yaş grubu ele alınmıştır. AR1’de üyelerinin yaklaşık yarısı 25-26 yaşındadır. Diğer yarısı ise 18-24 yaş grubundadır. AR2’de ise %27’si 15-24 yaş grubunda yer alırken %73’ü 25-29 yaş grubunda yer almaktadır. Bu genel olarak 15-24 yaş dilimindeki gençlerde sendikalaşma oranının daha düşük olmasıyla açıklanabilir. 25-29 yaş grubunda hem İKO hem de sendikalaşma oranı 15-24 yaş grubuna göre daha yüksektir. 2005-2009 yılları arasındaki fark, kriz nedeniyle oluşan bir farktan ziyade bu yaş grubunda İKO’nun daha yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir (www.tuik.gov.tr).

Table 5: Unionized Workers by Age

AR1-Age		AR2-Age	
BASE - Total Respondents	156	BASE - Total Respondents	199
	%		%
		15-19	2
18-24	50	20-24	25
25-26	50	25-29	73
	100		100

(a)

(b)

Education

Eğitim düzeyi yüksek olanların sendikalaşmasının, eğitim düzeyi yüksek olanların sigortalı ve kayıtlı işlere ulaşabilmeleri ile bağlantılı olduğu düşünülebilir. Türkiye’de gençler arasında eğitim düzeyi genel olarak düşüktür. Özellikle eğitime katılmayan gençler içinde işgücüne katılmayanların oranı yüksektir (Yentürk and Başlevent 2007).

Eğitim durumlarına bakıldığında AR1’de üyelerin yaklaşık dörtte üçü lise mezunudur, yüksek okul ve üniversite de dahil edildiğinde bu oran yüzde 80’e ulaşmaktadır. İlköğretim düzeyinde eğitim görenlerin oranı ise yalnızca 19,3’dür. Genç üyelerin yüzde 45,5’u ise meslek lisesi mezunudur¹¹. AR2’de ise sendika üyelerinin %48’i lise, %24’ü önlisans %9’u üniversite mezunudur. İlköğretim düzeyinde eğitim görenlerin oranı ise %18’dir. İki araştırmanın sonuçları beraber değerlendirildiğinde sendikalı genç işçilerin yaklaşık %80’ninin eğitim durumunun lise ve üstü olduğu görülmektedir.

Eğitilmiş Sendikalı gençlerin her iki çalışmada da yüksek oranda temsil edildikleri görülmektedir. AR2’de üniversite mezunlarının oranı oldukça yüksektir. Eğitilmiş gençler arasında sendikalaşma oranının daha yüksek olduğu söylenebilir. Ancak bu durum eğitim seviyesi yükseldikçe sendikaya yönelik olumlu bakıştan kaynaklandığını düşünmüyoruz. Burada eğitim seviyesi yükselmesi ile ortaya çıkan istihdama katılmanın yükselmesidir. Yüksek eğitilmiş gençler arasında İKO yüksek seyretmektedir. Ancak eğitilmiş gençlerin eğitimde geçen sürelerinin artışı onları daha yüksek bir ücretten iş bulma ihtimallerini de güçlendirdiği için tarım dışı alanlarda gençlerin işsizlik oranı yükselmektedir. Özellikle kriz

¹¹ BM 2008 üye kimlik araştırmasına göre 25 yaş ve altında ilköğretim mezunu olanların oranı %7, ortaokul mezunu olanların oranı %9,9, lise mezunu olanların oranı %73,3 (düz lise mezunu olanların oranı %8,5, meslek lisesi mezunu olanların oranı %63,4), yüksek okul mezunu olanların oranı %9,9’dur. Üniversite mezunu yoktur.

dönemlerinde işsizlik oranı daha da yükselmektedir. 2008 yılı araştırmasında meslek lisesi mezunlarının sayısı artırmıştır. Yani 2008 yılında 2005 yılına göre eğitilmiş ve sendikalı işçi oranlarında artış var. Kısaca eğitim seviyesi yükselmesinin genel olarak iş arayan gençlerin sendikalı ve formel sektörde iş bulma ihtimallerini güçlendirmektedir.

Marital Status

AR1'de genç üyelerin %58'i bekar, %31.4'ü evlidir (BM, 2005). 2008 BM araştırmasında ise 25 altı yaşlarda bekar olanların oranı daha yüksektir. Taremin araştırmasında ise sendika üyesi genç işçilerin %55'i bekar, %44'ü evlidir. Taremin araştırmasında yaş aralığının daha geniş olduğu dikkate alınmalıdır. Evli olanların %60'ı yeni (1-3 yıl) evlidir. Her iki çalışmada da genç sendikalı işçilerin yarıya yakınının evli olduğu görülmektedir.

Living with Parents

Her iki çalışmada da genç işçilerin çoğunlukla aileleri ile birlikte yaşadığı görülmektedir. Tek başına yaşayanların oranı düşüktür. AR1'de Birleşik Metal Üyelerinin yüzde 56,5'u aileleriyle (anne, baba ve kardeşler) ile birlikte otururken, yüzde 29,9'u eşleri ile birlikte, yüzde 4,5'i ise yalnız oturmaktadır. Diğer yanıtını veren yüzde 9'luk kesim ise genellikle kırsal kesimden gelip kardeşlerinin yanında ikamet edenlerden oluşmaktadır. Aile akraba ile oturanların oranı %86'dır. AR2 araştırmasına göre de aile akraba ile oturanların oranı %87'dir. Hanede yaşayanların yaklaşık yarısı 4-5 kişi birlikte yaşamaktadır. Kriz sırasında yapılan AR2 araştırmasında aile ile birlikte yaşama oranında küçük bir artış gözlenmektedir.

Table 6: Whom are you living with now?

AR1- Whom are you living with now?		AR2- Whom are you living with now?	
BASE - Total Respondents	156	BASE - Total Respondents	199
	%		%
Mother, Father, Brother/Sister	56.5	Family/Relative	87
Spouse	29.9	Friend	8
Alone	4.5	Alone	4
Other	9	No answer	2
	100		100

(a)

(b)

Her iki çalışmada göstermektedir ki genç işçilerin yarıdan fazlası aileleri ile birlikte yaşamakta ve yaşadıkları ev de ailelerine aittir. AR1'de genç üyelerin yüzde 51,6'sı ailesinin evinde otururken, yüzde 34,2'si kirada, yüzde 12,3'ü ise kendi evinde oturmaktadır. AR2 araştırmasında ise genç sendika üyesi işçilerin %56'sının oturduğu ev ailelerine aitken %34'ü kirada oturmaktadır. Genç işçilerin düşük ücretler nedeniyle aileleri ya da arkadaşları ile birlikte oturdukları görülmektedir (BM, 2008:19).

4.2. Working Life

Her iki çalışmada çalışılan yıllara göre bir sınıflama yaptığı zaman özellikle kriz ile birlikte çalışılan yıl sayılarında azalma olduğu gözlenmektedir. BM araştırmasında gençlerin yaklaşık yarısı 2 yıldır çalışmakta, oysa kriz esnasında yapılan Tarem araştırmasına göre ise

sadece yüzde 20 si 2 yıldır çalışmaktadır. Bu gösterge sanıyoruz ki kriz etkisi ile yeni çalışmaya başlayanların oranının eskiye göre çok daha az olduğunun bir göstergesidir.

AR1 de Birleşik Metal Üyelerinin çoğunluğu yeni üyelerdir. Genç işçilerin yüzde 33,1'i 2 yıldır bu işte çalışıyor iken, yüzde 18,3'ü henüz 1 yıldır çalışmakta, yüzde 13,7'si 3 yıldır çalışmakta, yüzde 12,4'ü 4 yıldır, yüzde 9,8'i 5 yıldır ve yüzde 12,4'ü 5 yıldan daha uzun süredir bu işte çalışmaktadır. AR2 de %21 2 yıl ve daha az süredir, %39 u ise 2-5 yıl %25i 5-10 yıl %15'i 10 yıl ve üstünde sigortalı olarak çalışmaktadır.

AR1 Birleşik Metal Üyelerinin çoğunluğu genç yaşlarına rağmen birden fazla iş değiştirmiştir. Birleşik Metal Üyelerinin yüzde 20,3'ünün ilk işi olmasına karşın, yüzde 36,8'i 2 iş değiştirmiş, yüzde 27,8'i 3 iş değiştirmiştir¹². Birleşik Metal Üyelerinin yarısından fazlası işsiz kalmıştır. Yarısından fazlası 1 kere işsiz kalmışken, yüzde 28,8'i 2 kere, yüzde 8,2'si 3 kere, yüzde 4,1'i 4 kere ve yüzde 4,1'i 5 ve daha fazla işsiz kalmıştır. Birleşik Metal Üyelerinin 33,7'si 2 ile 5 ay arası işsiz kalırken, 23,4 'ü 6 ay ile 10 ay arası, 23,4'ü 1 yıl, 11,7'si 2 yıl ve 7,8'i 3 yıl ve daha fazla işsiz kalmıştır. Birleşik Metal Üyelerinin yaklaşık yarısının işinde yükselme beklentisi varken, diğer yarısının yoktur. Genç yaşlarına rağmen yükselme beklentilerinin olmaması, karamsarlığın bir göstergesidir.

Birleşik Metal Üyelerinin yüzde 62,7'si fazla mesai yapmaktadır. Birleşik Metal Üyelerinin çalışma hayatının sorunları içinde en fazla düşük ücretten yakınırken, ikinci sırayı iş güvencesi, üçüncü sırayı ise emeklilik yaşının yükseltilmesi almaktadır. İşsizlik en önemli sorun diyenlerin oranı yüzde 26,5'a ulaşırken, kıdem tazminatı yüzde 20,5, iş kazaları 7,9 pay almaktadır.

AR1'de %10'u AR2'de %6 sı ikinci bir işte çalışmaktadır. AR1 araştırmasında sendikalı genç işçilerin %69.5'i ücretini yetersiz bulurken AR2 araştırmasına göre sendikalı genç işçilerin %66'sı şu an çalıştığı işinden elde ettiği geliri yetersiz bulmaktadır.

Table 7: Sufficiency of Wage

AR1-Can you make a living with your wage?		AR2- Do you think that your wage is sufficient?	
BASE - Total Respondents	156	BASE - Total Respondents	199
	%		%
Yes	30,5	Yes	34
No	69,5	No	66
	100		100

(a)

(b)

Elde ettikleri geliri yetersiz bulmalarına karşın AR1'de Birleşik Metal üyesi genç işçilerin %92.8'i işlerinden memnun olduklarını belirtmişlerdir. Yüzde 7,2'si ise memnun değildir. Hangi işi yapmak isterdiniz sorusunu Birleşik Metal Üyelerinin dörtte biri şimdiki işini diye yanıtlarken, yüzde 19,5'i serbest meslek sahibi olmak istediğini, yüzde 14,5'i masa başı iş yapmak istediğini, yüzde 6,1'i öğretmen, yüzde 3,7'si de yönetici olmak istediklerini söylemişlerdir. Taremin araştırmasına göre ise %74'ü yaptığı işten memnundur. Yaptığı işten

¹² BM 2008 araştırmasında da 25 yaş ve altında ilk başladığı işte çalışanların oranı %14'tür. 26-30 yaş grubunda ise yok denecek kadar azdır. İlk işinde çalışma bundan sonraki yaş gruplarında giderek yükselmektedir. Bu durum istihdamdaki esnekleşmenin sonucu olarak değerlendirilebilir (BM 2008: 39-40).

memnun olmayan 21 kişiden % 57'si gelir düzeyi düşüklüğü, %38'i ise ağır çalışma koşulları nedeniyle iş değiştirmeyi düşündüklerini belirtmişlerdir.

Table 8: Satisfaction with their job

AR1- Are you satisfied with your job?		AR2- Are you satisfied with your job? Do you think to change your job?	
BASE - Total Respondents	156	BASE - Total Respondents	199
	%		%
Yes	92,8	Yes, I'm satisfied and I don't think to change it.	74
No	7,2	No, I'm not satisfied but I don't think to change it.	15
	100	No, I'm not satisfied and I think to change it.	11
			100
(a)		(b)	

4.3. Unionization

AR1 araştırması sadece kendi genç üyelerine ilişkindir. AR2 araştırmasında ise sigortası olanlardan %26'sı, toplam görüşme yapılanların ise %18'i sendikaya üyedir. Sendika üyesi olanların ise %17'si AR1'in yapıldığı Birleşik Metal'e üyedir. Anket uygulanan işyerlerinin çoğu sendikalaşmanın düşük olduğu küçük işyerleri değil orta boy ve büyük işletmelerdir. Union members were thus somewhat over-represented in this sample (AR2).

Sendikaya üyelik sürelerine bakıldığında en fazla iki yıldır sendikalı olanların oranı AR1 araştırmasında %70 iken AR2 araştırmasında bu oran %46'ya inmektedir. Bu durum gençler arasında yeni sendikalaşmanın kriz nedeni ile yeterli bir düzeyde artmadığını göstermektedir. Örnek olarak 2-5 yıl arası sendikalılık süresi AR1 araştırmasında yüzde %21 iken AR2 araştırmasında bu oran %37'dir. AR2 araştırmasında farklı yaş grupları ele alınması nedeni ile farkın ortaya çıktığı düşünülse bile Tarem araştırmasında sendikalı işçilerin büyük çoğunluğu 25-29 yaş grubundadır. Bu nedenle genç işçilerin sendikalaşmasının düşük bir düzeyde kaldığı anlaşılmaktadır. (3-5 yıllık sendikalı olanlar yani eskiden sendikalı olanların payı düşüktür.)

AR1'de genç üyelerin büyük çoğunluğunun sendikal deneyimi yoktur¹³. Üyelerin yüzde 87'si hiç greve katılmamışken, yüzde 13'ü katılmıştır. Üyelerin yarısı herhangi bir grev ya da direnişte olan işçilerle dayanışmada bulunmuş iken diğer yarısı bulunmamıştır. Ancak üyelerin sendikanın düzenlediği birtakım etkinliklere katıldıkları görülmektedir. Üyelerin yüzde 34,3'ü yürüyüşe, yüzde 24,9'u eğitime, yüzde 19,3'ü eyleme, ve yüzde 13,8'i 1 Mayıs mitingine katılmıştır. Hiçbir etkinliğe katılmadığını belirten üyelerin oranı yüzde 7,7'dir. AR1'de işçilerin büyük çoğunluğu sendikal faaliyetlere katıldıklarını belirtmişlerdir. Ancak bu katılımı çoğunlukla (%96,2) sendika odasına gitmek olarak açıklamışlardır. Dolayısıyla Birleşik metal genç Üyelerinin tamamına yakınının sendikal faaliyetlere katılımı sadece sendika odasına gitmek olarak değerlendirdiği görülmektedir.

¹³ BM 2008 üye kimlik araştırmasına göre de işçilerin genellikle grev deneyimi olmadığı görülmektedir (%84). Bu çalışmaya göre 2008'e kadar en az bir kere greve katılmış olan işçilerin oranı 25 yaş altı için %4.8'dir. Bu oran 26-30 yaş grubunda %9.8, 31-35 yaş grubunda %10.6, 36-40 yaş grubunda %16.3, 41 ve üzeri yaş grubunda %47'dir (BM, 2008).

AR1'E göre genç üyelerin yaklaşık yarısı sendikal eğitimlere katılmıştır ancak üyelerin yüzde 71,8'i sendikal eğitimlerin yetersiz olduğunu düşünmektedir.

AR2 araştırmasında işçiler çok büyük oranda (%85) üye oldukları sendikada aktif bir görevleri bulunmadığını belirtmişlerdir. AR1 de genç üyelerin yüzde 53,1'i sendikal örgütlenme konusunda aktif görev alabileceğini, yüzde 46,9'u görev almayacağını belirtmiştir.

Table 9: AR2-What is the main duty of trade unions?

BASE - Total Respondents	199
	%
Protecting the workers' rights	86
Organizing	5
Improving workers Rights	4
Raise awareness	2
Being a bridge between employers and employees	2
Other	5

AR2 araştırmasına göre sendikal genç işçilerin %86'sı sendikaların temel görevinin çalışanların haklarını korumak olduğunu belirtmiştir. Ancak sendikal genç işçilerin neredeyse yarısı (%49) sendikaların bu görevi yerine getirmediğini, işçi haklarını koruyamadığını belirtmektedir. Sendikaların işçi haklarını koruyamadığını belirtenlerin %50'si bunun nedenini işverenlerin baskıcı tutumunu, %48'i yasaların sendikal faaliyetleri kısıtlaması, %43 sendikal yönetimin yetersizliği ile açıklamaktadır.

Table 10: AR2- Why trade unions could not protect and improve workers' rights?

BASE - S2'de 2 Diyenler	98*
	%
İşverenlerin baskıcı tutumu	50
Sendikal yönetimin yetersizliği	43
Yasaların sendikal faaliyetleri kısıtlaması	42
İşyeri sendika temsilcilerinin eksikliği / yetersizliği	34
İşveren-sendika diyalogunun yetersizliği	32
Türkiye'nin az gelişmişliği	22
Sendikal demokrasinin bulunmaması	19
İşçilerin sendikaya yeterince sahip çıkmaması	17
Sendikaların konfederasyonlardan destek almaması	13
Ekonomik konjonktür	11
Sendikaların ve işçilerin yeterli parasal birikime sahip olmaması	10
Other	6
	300

AR2 araştırmasına göre sendikal genç işçilerin %71'i sendikal örgütlenmenin önünde engel/engeller olduğunu düşünmektedir. Sendikal genç işçilere göre bu engellerin başında işe atılma tehlikesi gelmektedir (%84). Yasaların örgütlenen işçileri koruyamaması (%49), İşverenin uygulamaları (%45), Taşeronlaşma (%35), Sendikalara duyulan güvensizlik (%27), Kayıt dışı çalışmak (%23), Esnek Çalışma uygulamaları (%18), Küçük ölçekli firmalarda çalışmak (%16) diğer nedenler olarak gösterilmektedir.

Table 11: AR2-sizce işçilerin sendikal örgütlenmesinin önündeki engeller nelerdir?

BASE - S5'de 1 Diyenler	141
	%
İşten atılma endişesi	84
Yasaların örgütlenen işçileri koruyamaması	49
employers' practices	45
subcontracting	35
Sendikalara duyulan güvensizlik	27
Kayıt dışı çalışmak	23
Flexible employment practices	18
Küçük ölçekli firmalarda çalışmak	16
Diğer	2
	299

AR2 araştırmasına göre sendikal genç işçiler sendikalar işçilerin sorunlarının çözümü konusunda daha etkili olabilmek için neler yapmalı? Sorusuna en çok verilen cevaplar ise; İşçi İle Daha Çok Bir arada Olmak (%16) Daha Aktif Çalışma (%10), Daha Çok Bilinçlendirme (%8), Daha Çok Örgütlenmeli (%8), İşçiden Taraf Olmalı (%7), Sorunları Tespit Edip Çözmeli (%6)'dir.

AR1'e göre üye gençlerin tamamına yakını ellerine (%97,3) sendikal yayınların geçtiğini belirtmişlerdir. AR2 araştırmasına göre ise genç sendika üyelerinin %68'i sendikal yayınları takip etmektedir. Ancak düzenli olarak takip edenlerin oranı %24'dür.¹⁴

4.4. Economic Crisis

AR2 araştırması 2009 yılında kriz sırasında yapılmıştır. Çalışmanın bu alt bölümünde AR2 araştırmasında sendikal ve sendikasız genç işçilerin krizi algılamaları ilgili sorulara verdikleri yanıtlar karşılaştırılmaktadır.

“Ekonomik krizden hangi grup işçinin daha fazla etkilendiğini düşünüyorsunuz?” sorusuna cevap olarak sendikal ve sendikasız Genç işçilerin yaklaşık %70'i krizden bütün işçilerin krizden aynı şekilde etkilendiğini belirtmiştir. Sendikaya üye olmayan genç işçilerin %22'si sendikaya üye olanların %18'i ise genç işçilerin krizden daha fazla etkilendiğini belirtmiştir (TAREM, 2009). Sendikaya üye genç işçilerin %5'i, üye olmayanların ise %2'si kadın işçilerin krizden daha fazla etkilendiklerini belirtmiştir. Sendikaya üye olanları %5'i üye olmayanların ise %1'i mavi yakalılarının krizden daha fazla etkilendiklerini belirtmiştir.

Table 12: AR2-Ekonomik krizden hangi grup işçinin daha fazla etkilendiğini düşünüyorsunuz?

	TOTAL	members	non-members
BASE - Total Respondents	1108	199	573
	%	%	%
Bütün işçiler aynı	69	69	70

¹⁴ BM 2008 üye kimlik araştırmasına göre üyelerin %48'i sendikal yayınları beğendiğini belirtmiştir.

Genç işçiler	23	18	22
Kadın işçiler	3	5	2
Mavi yaka işçiler	3	5	4
Beyaz yaka işçiler	1	2	1
Diğer	-	3	-
	100	100	100

AR2 araştırmasında, “mevcut ekonomik kriz sonrası şu anki iş yerinizdeki uygulamalarda ne gibi değişiklikler yapıldı?” sorusuna sendikalı olmayan genç işçilerin %57’si değişiklik olmadı şeklinde yanıt verirken sendikalı genç işçilerin %37’si değişiklik olmadı şeklinde cevap vermişlerdir. Sendikalı olmayanların yarısından fazlasının üye olanların ise %37 gibi yüksek bir oranının kriz nedeniyle işyerindeki uygulamalarda değişiklik olmadığını belirtmesi ilginçtir. Diğer taraftan sendikaya üye olanlar kriz sırasında işten çıkarılmalar yaşandığını (%20), yıllık ücretli izinlerin öne alındığını (%19), ücretlerin geç ödendiğini (%18), ücretsiz izin verildiğini (%17) belirtmişlerdir. Sendikaya üye olmayanlar da işten çıkarmalar yaşandığını (%17) ve ücretlerin geç ödendiğini (%20) belirtmişlerdir.

Table 13: AR2-Mevcut ekonomik kriz sonrası şu anki iş yerinizdeki uygulamalarda ne gibi değişiklikler yapıldı?

	TOTAL	members	non-members
BASE - Total Respondents	1108	199	573
	%	%	%
Değişiklik olmadı	53	37	57
İşten çıkarılmalar yaşandı	17	20	17
Yıllık ücretli izinler öne alındı	4	19	1
Ücretlerin geç ödenmesi	20	18	20
Ücretsiz izin verildi	8	17	6
Taşeronlaştırma uygulandı	2	9	1
Toplu sözleşmelerin bozulması	2	8	1
Ücretler azaltılarak çalışma saatleri düşürüldü	4	4	3
Kısa çalışma ödeneği verildi	1	4	1
Zam Almadık	2	4	2
Diğer	7	11	6
	120	147	114

Mevcut krizin işçilere etkisinin ne olduğu sorulduğunda ise sendikaya üye olmayan genç işçilerin %67’si, sendikalı genç işçilerin %58’i değişiklik olmadığını belirtmiştir. Sendikaya üye olanların %15’i, üye olmayanların %20’si ücretlerinin geç ödendiğini belirtmişlerdir. Sendikaya üye olanlar açısından kriz sonrası yaygın olarak yıllık ücretli izinlerin öne alındığı belirtilmiştir (%13).

Table 14: AR2-Mevcut krizin size etkisinin ne olduğunu öğrenebilir miyim?

	TOTAL	members	non-members
BASE - Total Respondents	1108	199	573
	%	%	%
Değişiklik olmadı	64	58	67
Ücretlerin geç ödenmesi	20	15	20
Yıllık ücretli izinler öne alındı	3	13	*
Ücretsiz izin verildi.	3	8	3
Kısa çalışma ödeneği verildi	1	4	*

Zam Alamadık	2	4	2
Ücretler azaltılarak çalışma saatleri düşürüldü	4	3	2
Toplu sözleşmelerin bozulması	1	3	1
İşten çıkarılmalar yaşandı	1	2	*
Ücretler azaltılmadan çalışma saatleri düşürüldü	1	1	*
Diğer	4	2	5
	104	110	101

AR2 araştırmasına göre hem sendikalı hem de sendikalı olmayan genç işçilerin yarısı ekonomik kriz sonrasında sendikaların etkin bir faaliyet yürütmediğini düşünmektedir.

Table 15: AR2-Ekonomik kriz sonrasında sendikaların, işçi menfaatleri için etkin bir çalışma yürüttüğünü düşünüyor musunuz?

	TOTAL	members	non-members
BASE - Total Respondents	1108	199	573
	%	%	%
Evet	11	27	7
Hayır	49	49	54
Fikri yok	32	16	31
Kararsız	8	9	8
	100	100	100

Yine sendikaya üye genç işçilerin yarısı krizin sendikalara güvende bir değişiklik yapmadığını, %20'si güveninin arttığını %20'si güveninin azaldığını belirtmiştir. Sendikaya üye olmayanlar arasında güvenim arttı diyenlerin oranı ise sadece %2'dir.

Table 16: AR2-How the economic crises effect your confidence in trade unions?

	TOTAL	members	non-members
BASE - Total Respondents	1108	199	573
	%	%	%
Increased	6	20	2
Did not change	35	53	33
Decreased	19	20	19
No idea, doesn't know	39	8	45
	100	100	100

According to AR2 survey economic crises led to 66% of non member young workers and 71% of the unionized young workers look more pessimistic to the future.

Table 17: AR2-Did economic crises change your view of future?

	TOTAL	members	non-members
BASE - Total Respondents	1108	199	573
	%	%	%
Yes, I became more pessimistic about the future.	69	71	66
Yes, I became more optimistic about the future.	5	4	6
No change.	25	25	29
	100	100	100

5. Conclusion

Türkiye ekonomisi 2008 yılındaki krizlerden en fazla etkilenen ülkelerden biri olmuştur. Dış ticaretin azalması, GSMH sının küçülmesi ve en önemlisi İşsizlik oranlarındaki yükselmeler krizin vurucu etkilerinden sadece bir kaçıdır. İşsizlik oranındaki yükselmenin 2009 yılı için yüzde 14 düzeyine çıkması beraberinde bir çok toplumsal sorunu birlikte getirmiştir. İşsizlik oranındaki bu yükselme gençlerin ve ilk kez iş arayanların karşılaştıkları en temel sorunlardan biri olmuştur.

Bu çalışma ise genç ve sendikalı işçilerle yapılmış iki ayrı çalışmanın bulgularını işgücü piyasaları açısından ve krizle birlikte değerlendirmektedir.

Gençlerin işgücüne katılımları ülkelere ve yıllara göre değişmektedir. Türkiye’de İKO 15-29 yaş arasındaki gençler için azalan bir seyir göstermektedir. Bu azalma aynı zamanda istihdam oranındaki azalma ve işsizlik oranındaki artışla paraleldir. Özellikle kriz dönemlerinde gençlerin İKO düşmeler görülmektedir. Burada İKO da cinsiyete dayalı bir ayırım ortaya çıkmaktadır. İKO her iki cins içinde azalmasına rağmen Genç erkeklerin İKO nı genç kadınların İKO nun çok üzerinde seyretmektedir.

Genç işsizlik oranları hemen her ülkede genel işsizlik oranının üstünde seyretmektedir. Ancak Türkiye’de genç işsizlik oranı genel işsizlik oranının iki katından fazladır. İşsizlik oranının yüksek olması yanı sıra gençlerin iş piyasasında karşılaştıkları sorunlar da yetişkin işçilere göre daha ağırdır. Güvencesiz istihdam, ağır çalışma koşulları düzensiz ve kısa süreli istihdam en yaygın ve daha çok gençleri içeren işgücü sorunlarıdır.

Yukarıdaki koşullar altında çalışanların dışında, kısmen güvenceli ve sendikalı çalışan genç işçilerin (15-29 yaş dilimlerinde) işgücü piyasasında nispeten dar ve sınırlı bir alanda temsil edilmektedir. Sendikaların yaptıkları araştırmalarda üye işçilerin ancak %25-30 unun genç işçi sınıflamasına dahil olmaktadır. İşgücü piyasasının kamu kesimi dahil olmak üzere yüzde **13 nün (2008)** sendikalı olduğu bunun ¼ nün genç olduğunu varsaysak toplam istihdam edilenlerin yüzde **8.3 ünün** genç ve sendikalı olarak istihdam edildiğini varsayabiliriz. Bu oranda küçük bir temsiliyete rağmen genç işçilerin istihdam içindeki paylarının yüksekliği nedeni ile yaptığımız karşılaştırmamızın anlamlı olduğunu düşünüyoruz.

Gençlerin yaşları ile sendikalaşmaları arasında kurulabilen tek ilişki 25-29 yaş dilimindeki genç işçilerin daha fazla sendikalaştığına ilişkindir. Ayrıca bu yaş dilimindeki genç işçilerin, eğitim seviyeleri istihdam oranları da sendikalaşmaları gibi yüksek seyretmektedir. İncelenen her iki araştırmada da genç işçilerin eğitim düzeylerini lise ve yüksek okul olması sendikalaşma konusunda bilinçli bir tercihleri bulunduğunu yansıtabilmektedir. Ancak sendikalı olarak istihdam edilme gençler arasında çok yaygın bir örgütlenme modelini bize sunmamaktadır. Sendikalı olarak çalışılan yıl sayısı düşüktür. Özellikle krizin etkisi ile ve beklendiği gibi sendikalı ve formel işgücü piyasasına katılanların sayısında artış olmamıştır.

Araştırılan genç işçilerin işlerinden memnuniyetsizlikleri özellikle aldıkları düşük ücretten olmasına rağmen işlerini değiştirme gibi bir niyetlerinin bulunmaması krizin çalışanlar üzerindeki baskı yaratan etkisini yansıtmaktadır.

Son yıllarda özellikle kriz etkisi ile genç işçilerin sendikal örgütlenme içine katılması yönünde kimi sınırlı etkinlikler olmasına, rağmen gençlerin sendikalı olarak örgütlenmeyi benimsemedikleri anlaşılmaktadır. Sendikalı genç işçilerin çalıştıkları işyerlerinde bile sendikal faaliyetlere katılmadıklarını belirtmekte ve sendikalarının temel hakları korumada yetersiz kalmasını ise gençler sendikal örgütlenmeye olan güveni sarsıcı bir unsur olarak tanımlamaktadırlar. Sendikalı genç işçilerin yarısı ekonomik kriz sonrasında da sendikaların etkin bir faaliyet yürütmediğini düşünmektedir. Sendikalara karşı duyulan güvensizliğin yanında, işten atılma tehlikesi, yasaların örgütlenen işçileri koruyamaması, işverenin baskısı, taşeronlaşma, kayıt dışı çalışma, esnek çalışma uygulamaları, küçük ölçekli firmalarda çalışmanın sendikal örgütlenmenin önünde engeller oluşturduğu belirtilmektedir.

Krizden etkilenmenin gençler üzerindeki genel algısı çoğunlukla bütün işçileri aynı şekilde etkilediği biçimindedir. Sendikalı olmak veya olmamak, cinsiyet farklılığı gibi unsurlar krizden etkilenmeyi değiştirmemektedir. Ancak genç işçilerin yaklaşık 1/5'i gençlerin krizden daha fazla etkilendiği belirtmiştir. Sendikalı gençler kriz sırasında işten çıkarılmalar yaşandığını, yıllık ücretli izinlerin öne alındığını, ücretlerin geç ödendiğini, ücretsiz izin verildiğini belirtmişlerdir. Krizin kendilerine etkisinin ne olduğu sorulduğunda ise ücretlerin geç ödenmesi dışında gençlerin çoğunluğu bir değişiklik olmadığını belirtmiştir. Burada araştırma kapsamında yer alan genç işçilerin sigortalı ve sendikalı olarak çalışan ve kriz sürecinde işten çıkartılmamış olan işçiler olduğu gözönüne alınmalıdır. Her ne kadar genç işçilerin yarısından fazlası krizden etkilenmediklerini belirtse de economic crises led 71% of the unionized young workers to look more pessimistic to the future.

Sendikalı gençlere ve daha genel olarak kriz esnasında sendikalı genç işçilerle ilgili yeterli sayıda araştırma yoktur. Dolayısıyla bu çalışmada bazı eksikliklerine ve karşılaştırma sorunlarına karşın yapılmış olan iki çalışma değerlendirilmiştir. Genç işçilerle ilgili daha fazla çalışma yapılması gereği ortadadır. Diğer taraftan işçi sınıfının örgütlü mücadelesinde gençlerin sendikalaşmasının sağlanması ve özellikle sendikaların yönetimde yer almalarının önünün açılması bir zorunluluktur. Bu yönde çalışmalar yapılması özellikle sendikalaşma oranlarının düştüğü, ancak kriz nedeniyle tabandan örgütlenme isteklerinin yoğunlaştığı bu dönemde anlamlı olacağına inanıyoruz.

References

- Altan Z., D. Kağmıoğlu, Y. Şişman and Z. Sungur (2005), *İşçi Profili Araştırması: Eskişehir Örneği* (Worker Profile Survey: The Case of Eskişehir), Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1651, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları, No: 190, Eskişehir, (In Turkish).
- Bryson A., R. Gomez, M. Gunderson. and N. Meltz (2005), "Youth-Adult Differences in the demand for unionisation: Are American, British and Canadian Workers All that different?", *Journal of Labor Research*, vol. 26(1), pp. 155-167, January.
- Buğra, A., F. Adaman and A. İnel (2004), *Çalışma Hayatında yeni Gelişmeler ve Türkiye'de Sendikaların Değişen Rolü* (New Developments in Working Life and Changing Role of Trade Unions in Turkey), Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu, İstanbul, Mart 2004, [http://www.spf.boun.edu.tr/docs/sendika_rapor\[1\].pdf](http://www.spf.boun.edu.tr/docs/sendika_rapor[1].pdf) (In Turkish).
- Çelik, A. and K. Lordoğlu (2006), "Türkiye'de Resmi Sendikalaşma İstatistiklerinin sorunları Üstüne" (On the Problems of Official Unionization Statistics in Turkey), *Çalışma ve Toplum Dergisi*, Sayı 9, 2006/2, (In Turkish).

- ÇSGB (Ministry of Labour and Social Security) (2008), *Çalışma Hayatı İstatistikleri* (Labour Statistics), T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çalışma Genel Müdürlüğü, yayın no 34, Temmuz 2009, (In Turkish).
- ILO (2004), “Genç İstihdamında Küresel Eğilimler” (Tendances Mondiales de l’emploi des Jeunes), çev: İnci Uysal, *Sendikal Notlar*, 24-25, Petrol-İş sendikası yayını, İstanbul, (In Turkish).
- ILO (2010), *Global Employment Trends 2010*, Geneva.
- ILO (2010), *World Labour Report 2010*, Geneva.
- Martin, G. (2009), “A portrait of the youth labor market in 13 countries, 1980–2007”, *Monthly Labor Review*, July 2009.
- Özügürlü, M. and A.N. Erten (1999), *Üye Kimlik Araştırması '99* (Member Identity Survey), Birleşik Metal İşçileri Sendikası, İstanbul, (In Turkish).
- Sönmez M. (2010), *Teğet'in yıkımı: Dünyada ve Türkiye’de Küresel Krizin 2009 Enkazu* (Destruction of Tangent: 2009 Detritus of Global Crisis in the World and Turkey), Yordam kitap, İstanbul, (In Turkish).
- TAREM (2009), *Genç İşçi Profili Araştırması* (Young Worker Profile Survey), (In Turkish).
- Toksöz G. and S. Erdoğan (1998), *Sendikacı Kadın Kimliği* (Identity of Female Trade Unionist), (In Turkish).
- TÜRK-İŞ (Unkown), *Örgütlü Genç İşçi Profili Anketi* (Profile of Organized Young Workers Survey), TÜRK-İŞ Gençlik Komitesi, www.turkis.org.tr/source.cms.docs/turkis.org.tr.ce/.../genclikyayin.doc, (In Turkish).
- U.S. Bureau of Labour Statistics (2010), *International Comparisons of Annual Labour Force Statistics*, U.S. Bureau of Labour Statistics Division of International Labour Comparisons, June 2 2010, (<http://www.bls.gov/fls/flscompare/lfcompendium.pdf>).
- UM (United Metal Workes’ Union/Birleşik Metal-İş) (2005), *Genç İşçi Anketi* (Young Worker Survey), Unpublished survey, DİSK, Birleşik Metal-İş, İstanbul (In Turkish)
- UM (United Metal Workes’ Union/Birleşik Metal-İş) (2008), *Üye Kimlik Araştırması* (Member Identity Survey), DİSK, Birleşik Metal-İş, İstanbul, (In Turkish).
- Yentürk, N. and Başlevent, C. (2007), *Gençlik Çalışmaları Birimi Araştırma Raporu* (Youth Studies Department Research Report), no: 2, İstanbul Bilgi Üniversitesi Ekonomi Bölümü, (In Turkish).

<http://www.tuik.gov.tr/>

<http://www.gencsen.org/>

<http://www.gercegecagrimerkezi.org/>

<http://www.kotiscileri.org/>

<http://dunyagenciscibulusmasi.org/>

Table A1: Unemployment in the world (millions)

	1999	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
Total	175.2	173.2	191.0	191.1	184.8	177.7	184.9	211.5
Male	102.0	101.4	110.6	110.2	106.5	102.8	107.1	112.0
Female	73.2	71.8	80.4	80.9	78.4	74.9	77.8	89.5
Youth	73.5	73.1	78.4	79.1	76.0	72.5	74.2	82.7
Adult	101.7	100.2	112.7	112.0	108.8	105.2	110.7	128.8

Source: ILO Global Employment Trends 2010 p:47

Table A2: Unemployment in the world (%)

	1999	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
Total	100	100	100	100	100	100	100	100
Male	58.22	58.55	57.91	57.67	57.63	57.85	57.92	52.96
Female	41.78	41.45	42.09	42.33	42.42	42.15	42.08	42.32
Youth	41.95	42.21	41.05	41.39	41.13	40.80	40.13	39.10
Adult	58.05	57.85	59.01	58.61	58.87	59.20	59.87	60.90

Source: ILO Global Employment Trends 2010 p:47

Table A3: Yaş grubuna ve işgücü durumuna göre kurumsal olmayan nüfus

	Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus	İşgücü	İstihdam edilenler	Eksik istihdam	İssiz	İşgücüne katılma oranı %	İşsizlik oranı %	Tarım dışı işsizlik oranı %	İstihdam oranı %	Eksik istihdamda olanların işgücüne oranı %	İşgücüne dahil olmayan nüfus
15-24 yaş											
2009*	11,513	4,454	3,328	-	1126	38.7	25.3	29.8	28.9	-	7,059
2008*	11,491	4,381	3,484	157	897	38.1	20.5	24.2	30.3	3.6	7,109
2007*	11,582	4,364	3,492	133	872	37.7	20.0	23.3	30.2	3.0	7,218
2006	12,099	4,589	3,731	186	858	37.9	18.7	22.5	30.8	4.1	7,510
2005	12,177	4,710	3,800	201	910	38.7	19.3	24.2	31.2	4.3	7,467
2004	12,238	4,806	3,862	242	944	39.3	19.6	0.0	31.6	5.0	7,431
2003	12,379	4,752	3,777	308	975	38.4	20.5	0.0	30.5	6.5	7,626
2002	12,519	5,116	4,135	332	980	40.9	19.2	0.0	33.0	6.5	7,404
2001	12,641	5,323	4,460	394	863	42.1	16.2	0.0	35.3	7.4	7,318
2000	12,703	5,401	4,696	454	705	42.5	13.1	0.0	37.0	8.4	7,302
15-29 yaş											
2009*	17,806	8,487	6,656	-	1,830	47.7	21.6	24.6	37.4	-	9,320
2008*	17,841	8,360	6,938	297	1,422	46.9	17.0	19.4	38.9	3.6	9,481
2007*	17,833	8,224	6,873	264	1,351	46.1	16.4	18.5	38.5	3.2	9,609
2006	18,828	8,777	7,389	385	1,388	46.6	15.8	18.4	39.2	4.4	10,050
2005	18,891	8,916	7,460	384	1,455	47.2	16.3	19.7	39.5	4.3	9,975
2004	18,907	8,963	7,461	462	1,502	47.4	16.8	-	39.5	5.2	9,943
2003	18,971	8,815	7,322	555	1,493	46.5	16.9	-	38.6	6.3	10,155
2002	19,004	9,135	7,675	611	1,458	48.1	16.0	-	40.4	6.7	9,871
2001	18,990	9,199	7,966	690	1,233	48.4	13.4	-	41.9	7.5	9,791
2000	18,887	9,216	8,235	797	981	48.8	10.6	-	43.6	8.6	9,671

Source: TURKSTAT

*revised version

Table A4: Expanded Unemployment Rate

	Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus (bin)		İşgücü		İssiz		işbulma ümidi olmayanlar (bin)		Diğer çalışmaya hazır olanlar (bin)		mevsimlik çalışanlar (bin)		eksik istihdam (bin)		işsizlik oranı (%)	
	15-24	25-29	15-24	25-29	15-24	25-29	15-24	25-29	15-24	25-29	15-24	25-29	15-24	25-29	15-24	25-29
2009	11,513	6,293	4,454	4,033	1,126	704	246	103	364	174	19	9	-	-	25.3	17.5
2008	11,491	6,350	4,381	3,979	897	525	221	92	353	180	87	32	157	140	20.5	13.2
2007	11,582	6,251	4,364	3,860	872	479	231	93	357	161	78	32	133	131	20.0	12.4
2006	12,099	6,729	4,589	4,188	858	530	280	110	430	213	107	45	186	199	18.7	12.7
2005	12,177	6,714	4,710	4,206	910	545	240	94	393	168	123	57	201	183	19.3	13.0
2004	12,238	6,669	4,806	4,157	944	558	172	61	323	138	113	65	242	220	19.6	13.4
2003	12,379	6,592	4,752	4,063	975	518	39	13	98	45	194	116	308	247	20.5	12.7
2002	12,519	6,485	5,116	4,019	980	478	35	11	95	47	217	119	332	279	19.2	11.9
2001	12,641	6,349	5,323	3,876	863	370	61	15	95	36	237	100	394	296	16.2	9.5
2000	12,703	6,184	5,401	3,815	705	276	91	17	139	39	166	107	454	343	13.1	7.2

Source: TURKSTAT

*Genişletilmiş işsizlik oranı= (İssiz+ işbulma ümidi olmayanlar+ çalışmaya hazır olanlar+ mevsimlik çalışanlar+ eksik istihdam)/(İşgücü+ + işbulma ümidi olmayanlar+ çalışmaya hazır olanlar)

Table A5: İşgücüne dahil olmama nedenine ve Yaş grubuna göre işgücüne dahil olmayanlar, 2008

Bin 15+yaş

2008	İş bulma ümidi yok	İş aramayıp çalışmaya hazır olan/Diğer	Mev simlik çalışan	Ev işleri ile meşgul	Öğrenci	Emekli	Özürlü yaşlı veya hasta	Ailevi ve kişisel nedenler	Diğer *	Toplam
15-19	123	158	42	741	3.003		93	147	163	4.470
20-24	98	195	45	1.186	678		97	214	126	2.639
15-24	221	353	87	1.927	3.680		190	362	289	7.109
25-29	92	180	32	1.537	70	1	97	288	76	2.372
30-34	67	147	32	1.426	5	2	110	216	61	2.066
35-39	63	134	34	1.359	1	7	104	149	46	1.896
40-44	51	111	30	1.272	0	66	111	86	55	1.782
45-49	45	107	31	1.207	0	363	126	52	45	1.975
50-54	33	85	25	1.041		600	161	42	50	2.036
55-59	25	60	18	852		688	176	33	36	1.888
60-64	10	33	13	602		570	333	17	19	1.597
65+	5	29	13	963		1.192	2.006	19	19	4.245
Total	612	1.238	315	12.186	3.757	3.488	3.414	1.262	695	26.967

Not. 2000 kişiden az değerlerde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.
İş arayıp, son üç ayda iş arama kanalı kullanmayanlar "Diğer*" içinde değerlendirilmiştir.

Table A6: İşgücüne dahil olmama nedenine göre işgücüne dahil olmayanlar (Bin) Toplam 25-29 yaş

	İş bulma ümidi yok	İş aramayıp çalışmaya hazır Olan /Diğer	Mev simlik çalışan	Ev işleri ile meşgul	Öğrenci (eğitim- öğretim)	Özürlü yaşlı veya hasta	Ailevi ve kişisel nedenler	Diğer *	Toplam
(15-24) yaş grubu									
2009	246	364	19	1,835	3,872	187	397	140	7,059
2008	221	353	87	1.927	3.68	190	362	289	7.109
2007	231	357	78	2.04	3.607	170	395	341	7.218
2006	280	430	107	2.219	3.511	174	376	414	7.510
2005	240	393	123	2.297	3.32	176	501	417	7.466
2004	172	323	113	2.434	3.211	167	676	335	7.431
2003	39	98	194	2.277	3.365	138	1.248	263	7.626
2002	35	95	217	2.339	3.124	148	1.163	278	7.404
2001	61	95	237	2.519	2.959	141	971	325	7.318
2000	91	139	166	2.627	2.833	127	930	379	7.302
(25-29) yaş grubu									
2009	103	174	9	1,463	81	105	301	25	2,261
2008	92	180	32	1.537	70	97	288	76	2.372
2007	93	161	32	1.527	68	98	301	111	2.391
2006	110	213	45	1.717	72	105	215	64	2.540
2005	94	168	57	1.799	65	94	177	54	2.508
2004	61	138	65	1.896	62	91	155	43	2.512
2003	13	45	116	1.919	85	70	131	140	2.529
2002	11	47	119	1.885	61	80	108	148	2.467
2001	15	36	100	1.907	60	86	106	146	2.473
2000	17	39	107	1.836	62	63	97	136	2.369
(15-29) yaş grubu									
2009	349	538	28	3,298	3,953	292	698	165	9,320
2008	313	533	119	3,464	3,750	287	650	365	9,481
2007	324	518	110	3,567	3,675	268	696	452	9,609
2006	390	643	152	3,936	3,583	279	591	478	10,050
2005	334	561	180	4,096	3,385	270	678	471	9,974
2004	233	461	178	4,330	3,273	258	831	378	9,943
2003	52	143	310	4,196	3,450	208	1,379	403	10,155
2002	46	142	336	4,224	3,185	228	1,271	426	9,871
2001	76	131	337	4,426	3,019	227	1,077	471	9,791
2000	108	178	273	4,463	2,895	190	1,027	515	9,671

Not. 2000 kişiden az değerlerde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir. İş arayıp, son üç ayda iş arama kanalı kullanmayanlar "Diğer*" içinde değerlendirilmiştir.

Table A7: Unemployment rates for youth

Year	United States	Canada	Australia	Japan	France	Germany	Italy	Netherlands	Sweden	United Kingdom
1970	11.0	(na)	(na)	2.0	4.9	0.4	10.4	(na)	2.9	(na)
1971	12.7	(na)	(na)	2.1	5.5	0.6	10.3	(na)	5.1	(na)
1972	12.1	(na)	(na)	2.5	5.9	0.7	13.6	(na)	5.8	(na)
1973	10.5	(na)	(na)	2.3	5.8	0.8	13.2	3.8	5.3	(na)
1974	11.9	(na)	(na)	2.4	6.3	2.2	12.0	5.1	4.5	(na)
1975	16.1	(na)	(na)	3.1	(b) 7.9	4.7	13.2	8.2	3.8	(na)
1976	14.7	12.4	(na)	3.2	9.1	4.8	15.2	9.3	3.8	(na)
1977	13.6	13.8	(na)	3.6	10.7	5.0	14.9	8.9	4.5	(na)
1978	12.3	13.9	12.6	3.8	11.2	4.5	15.4	9.6	5.6	(na)
1979	11.8	12.6	13.0	3.7	12.9	3.6	16.0	10.2	5.1	(na)
1980	13.9	12.7	12.5	3.5	14.3	3.7	15.8	11.9	5.1	(na)
1981	14.9	12.6	11.4	4.0	16.9	5.7	17.3	16.8	6.4	(na)
1982	17.8	18.1	13.8	4.3	18.4	8.2	19.4	19.8	7.7	(na)
1983	17.2	19.1	18.3	4.6	19.4	9.6	20.9	(b)20.9	8.1	(na)
1984	13.9	17.2	16.8	4.9	23.6	(b)10.7	21.6	20.8	6.1	19.8
1985	13.6	15.6	15.2	(b) 4.7	24.1	10.0	22.2	17.4	5.9	18.0
1986	13.3	14.5	(b)14.8	5.2	22.3	8.0	(b)25.5	16.8	5.7	18.2
1987	12.2	13.0	14.6	5.0	21.3	7.4	25.8	(b)15.2	(b) 5.3	15.4
1988	11.0	11.2	13.1	4.7	20.1	6.9	24.8	14.1	4.3	12.6
1989	10.9	10.5	10.8	4.4	17.7	5.5	23.9	12.5	4.0	10.1
1990	(b)11.2	12.0	12.6	4.3	17.9	4.6	21.3	11.5	4.6	10.6
1991	13.4	15.4	17.0	4.2	19.0	(b) 5.5	(b)21.2	10.7	8.0	14.3
1992	14.2	16.8	18.8	4.4	20.6	6.4	22.8	(b) 9.7	13.9	16.8
1993	13.4	16.7	18.2	5.1	24.4	7.8	(b)27.8	9.9	23.5	18.0
1994	(b)12.5	(b)14.9	16.5	5.2	25.9	8.5	29.4	10.4	23.8	16.8
1995	12.1	13.9	14.8	5.9	24.2	8.4	30.6	12.9	20.2	15.8
1996	12.0	14.5	15.1	6.4	25.6	9.7	30.6	12.1	21.5	15.4
1997	11.3	15.5	15.7	6.4	26.4	10.6	30.4	9.5	21.1	14.2
1998	10.4	14.6	14.6	7.4	24.2	9.4	30.1	8.2	17.1	13.6
1999	9.9	13.4	13.3	8.7	24.0	(b) 8.8	29.0	7.1	14.6	13.0
2000	9.3	11.7	12.1	8.9	19.1	8.6	27.3	(b) 5.8	12.0	12.5
2001	10.6	11.9	(b)13.5	9.1	17.8	8.4	24.4	4.6	12.0	12.0
2002	12.0	12.8	12.8	9.5	19.0	10.0	23.4	5.1	13.1	12.2
2003	12.4	12.8	12.0	9.6	16.9	10.8	24.0	(b) 6.4	14.0	12.4
2004	11.8	12.4	11.4	9.0	18.5	12.9	23.8	8.0	17.2	12.3
2005	11.3	11.3	10.6	8.1	19.0	(b)15.5	24.2	8.3	(b)22.2	13.0
2006	10.5	10.6	10.0	7.5	20.2	13.8	22.0	6.6	21.1	14.2
2007	10.5	10.1	9.4	7.6	17.9	11.9	20.6	6.0	18.7	14.4
2008	12.8	10.6	8.9	7.0	17.5	10.5	21.5	5.3	19.1	15.1
2009	17.6	14.0	11.6	8.8	21.6	11.2	25.7	6.7	24.6	19.2

(b) Break in series; see [Country notes](#) for more information.

(na) Not available.

NOTE: Youth are defined as 16- to 24-year-olds in the United States, Canada, France, Sweden, and the United Kingdom; and as 15- to 24-year-olds in Australia, Japan, Germany, Italy, and the Netherlands.

Source: U.S. Bureau of Labour Statistics (2010:12) (<http://www.bls.gov/fls/flscompare/lfcompendium.pdf>)